

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Exponuntur aliqua testimonia sanctorum Patru[m], quæ videntur
adversari nostræ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Tertio, Scientia Dei non est minus perfecta, nec minus independens à rebus creatis, quam est amor: Sed divinus amor non pendet, nec causatur à bonitate & perfectione quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed potius efficit, ut docet D. Thomas in 1^a quæst. 20. art. 2. ubi dicit, *Amor Dei est infundens & creans bonitatem in rebus*: Ergo simpliciter scientia Dei non pendet a certitudine & veritate quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed potius efficit; nec ideo verum est eam præscire res futuras, quia futuræ sunt; sed potius ideo illæ futuræ sunt, quia ab ea sciuntur, & cognoscuntur.

Quarto, Cum res creatæ non sint objectum formale & primarium divinæ scientiæ, sed materiale tantum & secundarium; illa non potest ab eis dependere, & mensurari, quantum ad veritatem, & certitudinem: veritas enim, & certitudo scientiæ, petitur solum ex objecto formali & specificativo, non autem ex materiali & secundario.

Potest etiam probari conclusio ex dictis articulo præcedenti: Scientia visionis, quatenus est libera, & approbationis, est causa futuræ visionis rerum: Ergo hæc propositio, *Ideo res sunt futuræ, quia sciuntur à Deo*, est vera, non solum in sensu illativo, sed etiam causali. Consequentia patet, nam quia rationalitas v.g. est causa visibilitatis, hæc propositio, *Homo est visibilis, quia rationalis*, est vera non solum in sensu illativo, sed etiam in sensu causali: Ergo si scientia visionis in Deo sit causa rerum, hæc propositio, *Ideo res sunt futuræ, quia sciuntur à Deo*, erit vera in sensu causali, & non tantum in sensu illativo.

§. II.

Exponuntur aliqua testimonia Sanctorum Patrum, quæ videntur adversari nostræ sententiæ.

Contra nostram sententiæ, multa congerunt & accumulunt, Suarez, Ruus, & alii Recentiores Sanctorum Patrum testimonia, quibus docere videntur, non ideo res esse futuras, quia præsciuntur à Deo; sed potius ideo illæ à Deo præsciri, quia futuræ sunt: ita enim loquitur Origenes in caput 8. Epistolæ ad Romanos. Item Justinus Martyr in libro questionum, quæst. 8. *Non est, inquit, prænotio causæ ejus quod futurum erat, sed quod futurum erat, causa est prænotionis*. Idem sentit Hieronymus Dialogo 3. adversus Pelagianos. ubi dicit: *Non ideo peccavit Adam, quia Deus hoc futurum noverat; sed præscivit Deus quod ille erat propria voluntate facturus*. Idem dicit Cyrillus Alexandrinus libro 9. in Joan. cap. 10. ubi hoc explicat exemplo medici, qui non est causa morbi quem agrosos in tempestantia sua sibi asciscit. Similia docent Damascenus, Chrysostomus, & alii.

Ad hæc & similia loca, in primis respondeo illos Auctores, nimio zelo ductos impugnandi Thomistæ, plura proferre testimonia, quæ non minus contra eorum doctrinam pugnant, quam contra Thomistarum sententiæ: illi enim docent scientiam simplicis intelligentiæ, adjuncto beneplacito divinæ voluntatis, esse causam rerum, ac proinde venientur concedere, istam propositionem in sensu causali esse veram: *Ideo res sunt futuræ, quia præsciuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ*; & tamen SS. Patres ab illis relati; absolute dicunt, præscientiam Dei non esse causam futuritionis rerum, nec ideo res

esse futuras, quia præsciuntur à Deo; sed ideo ab illo præsciri, quia futuræ sunt. Quod si illi contentant, Sanctos Patres in his locis, non loqui de scientia simplicis intelligentiæ, sed tantum de scientia visionis: cur etiam nobis non licebit similem expositionem adhibere, & utri eadem licentiâ ipsos interpretandi; ac similiter dicere, eos non loqui de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiæ? Et hæc nostra interpretatio magis erit consona illorum menti, & intentioni, quam expositio Adversariorum: cum enim Sancti Patres in his locis disputent contra Manichæos, & intendant demonstrare contra illos, divinam præscientiam nequaquam officere libertati creatæ, nec ullam inferre rebus necessitatem, aut coactionem: quando dicant, non ideo res esse futuras, quia à Deo sciuntur; hoc potius debet intelligi, de scientia naturali, & necessaria, qualis est scientia simplicis intelligentiæ; quam de scientia libera, qualis est ea quæ visionis nuncupatur: quia majus videtur esse periculum, quod ex scientia necessaria sequatur destructio libertatis, quam ex scientia libera, quæ libertatem potius favore & conservare, quam ledere, aut violare videtur.

Secundo respondeo, Sanctos Patres in his locis manifestè loqui de peccatis, de quibus verissimum est dicere, illa non esse futura, quia sciuntur & cognoscuntur à Deo per scientiam visionis: cum enim illa non sit causaliter, quatenus formaliter visionis est, sed solum quatenus est practica, & approbationis; & peccata non cognoscuntur à Deo per scientiam liberam, quatenus est approbationis, sed solum quatenus est visionis; verissimum est, peccata non esse futura, quia à Deo cognoscuntur per scientiam visionis.

Tertio dici potest, quod si interdum Sancti Patres non loquantur de peccatis, sed de actibus bonis, vel indifferentibus, solum intendunt divinam præscientiam non esse causam totalem & adæquatam illorum, ita quod de ejus causalitas impediatur vel excludatur liberam determinationem, & cooperationem nostræ voluntatis, tanquam secundi liberi, & secundi determinantis, eique inferat aliquam violentiam vel coactionem. Quæ responsio & interpretatio sumitur ex D. Thoma quæst. 2. sic veritate art. 14. ad 1. ubi sic habet. *Dicendum est, quod intentio Origenis est dicere, quod scientia Dei non est causa quæ inducit necessitatem in seculo, ut ex hoc cogatur aliquid evenire, quia Deus illud scit*. Etenim hoc sentit dicit Anselmus in libro de concordia: *Si præscientia Dei traheret voluntatem nostram ad id quod præscivit, Deus futura libera non præsciret, sed fingeret*.

Denique responderi potest cum eodem Sancto Doctore hic articulo 8. ad 1. quando Sancti Patres affirmarunt, non ideo res esse futuras, quia sciuntur à Deo, eos locutos esse de scientia & cognitione divina, attendentes rationem scientiæ, cui in se non competit ratio causalitatis; alioquin scientia quam habet malorum, esset eorum causa; sed solum quatenus habet voluntatem ad junctionam, si ve quatenus est applicata per decretum; cumque dicant Deum præscire aliqua, quia sunt futura, id intelligendum est secundum rationem consequentiæ, non secundum rationem essendi. id est in sensu illativo, non causali: si enim aliqua sunt futura, sequitur quod Deus ea præsciret, non tamen res futuræ sunt causa cur Deus sciat. Unde mirari licet Adversariorum consilium litigandi de mente D. Thomæ adeo competere.

Ad hæc & similia loca, in primis respondeo illos Auctores, nimio zelo ductos impugnandi Thomistæ, plura proferre testimonia, quæ non minus contra eorum doctrinam pugnant, quam contra Thomistarum sententiæ: illi enim docent scientiam simplicis intelligentiæ, adjuncto beneplacito divinæ voluntatis, esse causam rerum, ac proinde venientur concedere, istam propositionem in sensu causali esse veram: *Ideo res sunt futuræ, quia præsciuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ*; & tamen SS. Patres ab illis relati; absolute dicunt, præscientiam Dei non esse causam futuritionis rerum, nec ideo res

ta: cum enim ipse interpretetur Origenem, alio- A
que SS. Patres asserentes res sciti à Deo, quia futu-
ra sunt; & dicat hoc esse verum à posteriori, & se-
cundum causam consequentiam, sicut nos respon-
demus; velint nostram responsionem alienam esse
à mente D. Thomae, cuius tamen ipse est author
conceptis verbis.

Lectori facillimum erit quibuslibet testimoniis
Sanctorum Patrum quae ab Adversariis proferun-
tur, quam volet ex his, & quae cuique commoda e-
rit, expositionem applicare.

78 Sed contra ultimam ex D. Thoma desumptam,
tripliciter instant Recentiores, & d'cunt primò,
quòd Sancti Patres loquentes de peccatis futuris,
illam contrapositionem faciunt: *Non ideo sunt fu-
tura: quia sciuntur à Deo, sed ideo sciuntur, quia fu-
tura sunt*: Ergo nisi æquivocè nimis loquantur, in
eodem sensu accipi debet particula, *ideo*, in utro-
que extremo contrapositionis: At si accipiat ut
purè illativa, non minus est verum, si dicatur: *Quia
scitur peccatum ideo erit; quàm ideo sciri quia erit*:
cum non minus inferatur ex præscientia futuritio
peccati, quàm ex futuritione præscientia: Ergo ut-
rumque concedendum esset, unde cum unum
concedant, & aliud negent, manifestum est illos
in sensu causali, non autem purè illativo locutos
esse.

Secundò instant ex verbis Iustini Martyris supra
relatis, quibus expressè asserit, futuritionem esse
causam divinæ præscientia: *Non est inquit, præno-
tio causæ eius quod futurum est, sed quod futurum est
causa est prænotionis*.

Tertiò instat Arnubius ex verbis Origenis, qui
reddens rationem cur Dei prænotio non sit causa
futuritionis rerum, sic ait: *Esti fingamus Deum non
præcognoscere aliquid futurum, tamen futurum sine
dubio erit*. Quibus verbis Origenes præbat Dei sci-
entiam non esse causam futuritionis rerum, quia
quamvis illam separemus à Deo, non ideo com-
pellimur negare rerum futuritionem. Quo argu-
mento communiter uti solemus, ad probandum
unum non esse causam alterius: Ergo juxta Orige-
nem, non ideo res futurae sunt, quia sciuntur à Deo,
sed ideo ab illo sciuntur, quia futurae sunt.

Ad primam instantiam dicendum est, non esse
necessarium quòd particula, *ideo*, in utraque pro-
positione, in eodem sensu accipiat, sed illam in
una posse accipi in sensu illativo, & in alia in sensu
causali: quia diversitas illa acceptionis deservit ad
Sanctorum Patrum intentum, quod est salvare
contra Marcianos, Deum non esse causam pecca-
ti. Maximè, quia Ecclesiae Patres, sæpè quando u-
num errorem impugnant, solent in apparentia in
oppositum declinare; & sic non mirum, quod in-
tendentes salvare Dei scientiam non esse causam
peccati, utantur verbis præ se ferentibus causalita-
tem peccati in divinam præscientiam. Unde in
hoc sensu debent intelligi verba Iustini Martyris in
secunda instantia relata, & per hoc patet responsio
ad illam.

Ad tertiam dicatur, Origenem in his verbis lo-
cutum esse de peccatis futuris, quorum quia non
est causa divina præscientia, rectè dicit quòd etiam
si fingamus Deum ea non præcognoscere, illa
nihilominus futura
essent.

§. III.

*Solvuntur alia argumenta ex ratione pe-
rita.*

PRæter hæc testimonia Sanctorum Patrum, in
quibus præcipuum robur suæ sententiæ consti-
tuunt Adversarii, arguit Vazquez contra nostram
conclusionem, hoc modo. Quælibet scientia suum
objectum supponit, & non facit: Ergo cum scien-
tia visionis terminetur ad res, ut futuras & existen-
tes, non facit, sed supponit illarum futuritionem,
& existentiam: ac proinde non ideo res sunt futu-
rae, quia ab illa sciuntur, sed potius ideo ab illa sci-
untur, quia futurae sunt. Consequentia patet, An-
tecedens verò probat tripliciter. Primò ex Augu-
stino libro 4. super Genes. ad litteram, ubi sic ha-
bet: *Nec enim cognitio fieri potest, nisi cognoscenda
præcedant*. Secundò probat idem Antecedens: In-
tellectus (inquit) ideo dicitur verus, quia intelli-
git rem esse ut est; non verò è contra ideo res sunt
veræ quia adæquantur intellectui eas cognoscenti.
Tertio probat à simili, scientia simplicis intelligen-
tia rerum possibilitatem supponit, quia hæc est il-
lius objectum: Ergo cum existentia, & futuritio re-
rum, sint objectum scientiæ visionis, illa debet præ-
teriter supponere rerum futuritionem.

Confirmat hæc argumenta: Omnis causa suam
effectum præcedere debet: At notitia intuitiva, ne-
quit præcedere existentiam sui objecti, cum illam
habeat pro objecto: Ergo nequit illam causare, sed
necessariò debet illam supponere.

Ad hæc argumenta sufficienter responsum est in
articulo præcedenti, ubi similia proposuimus &
solvimus; ut tamen Adversariis plenius respondeamus,
& illis satisfactioem, non solum condignam
& rigorosam, sed etiam superabundantem ac exce-
dentem exhibeamus, iterum respondeo distinguen-
do Antecedens: Quælibet scientia suum ob-
jectum supponit, & non facit: si sit tantum specula-
tiva, concedo, & sit eminenter speculativa & præ-
ctica, nego. Vel si sit mensurata à rebus, concedo.
Si sit mensura rerum, nego. Scientia autem visionis
in Deo, non est purè speculativa, ut supponit
Vazquez, & non probat (cum tamen in illius
probatione, rerum serè negotium huius disputa-
tionis consistat) nec mensuratur à rebus, sed potius
est illarum regula & mensura.

Ex hoc facile responderetur ad omnes probatio-
nes, quas ille Author inutiliter & otiosè multiplicat.
Ad primam enim dicendum, D. Augustinum
loqui de cognitione purè speculativa.

Ad secundam similiter responderetur, intel-
lectum qui non facit, sed supponit suum ob-
jectum, & qui mensuratur à rebus, ideo esse verum,
quia cognoscit rem sicuti est: si autem suum ob-
jectum faciat, & sit mensura rerum, ideo res sunt
veræ, quia ab illo cognoscuntur: unde ut supra vi-
dimus, D. Thomas, variis in locis, hoc inter intelle-
ctum divinum & creatum discrimen statuit, quòd
intellectus creatus supponit veritatem in rebus, &
non facit; intellectus verò divinus est causa & men-
sura totius veritatis, quæ invenitur in rebus: sic
ut ejus amor est ponens & infundens totam boni-
tatem & perfectionem, quæ in eis reperitur:
unde sicut res non amantur à Deo, quia sunt
bonæ; sed potius ideo sunt bonæ, quia ab illo
diliguntur: ita similiter intellectus divinus,
ideo non est verus, quia rebus adæquatur; sed
potius